

Aantekeningen over Chrysomelidae in Nederland 2 (Coleoptera)

RON BEENEN & JAAP WINKELMAN

BEENEN, R. & J. K. WINKELMAN, 1991. NOTES ON CHRYSOMELIDAE IN THE NETHERLANDS 2 (COLEOPTERA). – *ENT. BER. AMST.* 51 (4): 45-46.

Abstract: The occurrence of *Chrysolina quadrigemina* (Suffrian) in The Netherlands could be affirmed. *Chrysolina cuprina* (Duftschmid) has to be removed from the Dutch list. *Longitarsus agilis* (Rye) is recorded for The Netherlands for the first time. Specimens of this species were found in Eys (province of Limburg) on *Scrophularia auriculata* L.

R. Beenen, Marsburg 13, 3437 GN Nieuwegein.

J. K. Winkelman, Waverstraat 36^{III}, 1079 VM Amsterdam.

Inleiding

Bij de voorbereiding van een nieuwe naamlijst van de Nederlandse bladkevers bleken enkele veranderingen in het genus *Chrysolina* Motschulsky (syn. *Chrysomela* auct., nec Linnaeus) noodzakelijk. Deze worden hier kort beschreven. Tevens kan een nieuwe soort van het genus *Longitarsus* Berthold voor de Nederlandse fauna gemeld worden. Voor het beschikbaar stellen van het bestudeerde materiaal willen wij J. Krikken (Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden) bedanken. Voor het controleren van determinaties danken wij M. Döberl (Abensberg, Duitsland).

Chrysolina quadrigemina (Suffrian)

Everts (1922) meldt *Chrysolina quadrigemina*, als variëteit van *C. hyperici* (Forster), voor het eerst uit Nederland. In de naamlijst van 1925 vermeldt Everts *C. quadrigemina* als soort naast *C. hyperici*. Brakman (1966) neemt *C. quadrigemina* op in zijn naamlijst als synoniem van *C. cuprina* (Duftschmid).

Dahlgren (1984) heeft uitgebreid onderzoek gedaan aan Europees materiaal van de betreffende taxa en komt tot de conclusie dat het gaat om drie verschillende soorten. *C. cuprina* is een soort die direct te onderscheiden is van de andere twee op grond van de bestippeling op de dekschilden. Deze soort heeft een montane verspreiding. *C. hyperici* en *C. quadrige-*

mina vertonen uiterlijk grote overeenkomst, maar zijn op grond van de vorm van het mannelijk genitaal eenvoudig te scheiden. Bij het determineren van soorten uit deze groep is het aan te bevelen de vermelde publikatie van Dahlgren te raadplegen.

In de collectie van Everts in het Nationaal Natuurhistorisch Museum (Leiden) bevindt zich slechts één exemplaar gedetermineerd als *C. quadrigemina*. Dit exemplaar is verzameld in oktober 1919 te Valkenburg (Limburg) door Rüschkamp. Op dit exemplaar is de melding van Everts (1922), waarschijnlijk, terug te voeren. Na dissectie van dit, unieke, mannelijke exemplaar en bestudering van de vorm van de penis kon de juistheid van de determinatie van Everts bevestigd worden. *C. quadrigemina* kan weer als inlandse soort opgenomen worden naast *C. hyperici*. *C. cuprina* moet vervallen voor de Nederlandse fauna.

C. quadrigemina heeft een submediterrane verspreiding. De meest noordelijke vondst betreft een waarneming uit Denemarken in 1974 (Mahler, 1987). In Midden-Europa zou deze soort sinds 1920 niet meer zijn waargenomen (Dahlgren, 1984). In Australië, Nieuw-Zeeland en Californië werd de soort met succes geïntroduceerd voor de bestrijding van sint-janskruid (*Hypericum perforatum* L.) (Harris et al, 1969; Fraser & Emberson, 1987).

Longitarsus agilis (Rye)

Op 23.iv.1989 werd te Eys (gemeente Wittem) een *Longitarsus*-soort verzameld die nog nooit eerder uit Nederland gemeld was. Het betrof *Longitarsus agilis* die eerst sinds enkele jaren bekend was uit Midden-Europa (Döberl, 1988).

De Nederlandse vindplaats ligt in een zeer vochtig terrein met plaatselijk uittredend grondwater. De kever werd gevonden op een helmkruidplant (*Scrophularia* spec.) die nog niet bloeide en dus nog niet op naam gebracht kon worden. Een tweede bezoek aan dit gebied op 13.viii.1989 leverde weer enkele exemplaren van deze keversoort op (leg. R. Beenen, col. R. Beenen en col. J. K. Winkelman) en tevens kon de voedselplant als *Scrophularia auriculata* L. gedetermineerd worden.

Longitarsus agilis is bekend uit Groot-Brittannië, Frankrijk, Algerije, Bulgarije en sinds kort uit Duitsland (Döberl, 1988). In Duitsland is deze soort gevonden in Beieren in een vochtig terrein op *Scrophularia umbrosa* Dum. en in Sleeswijk-Holstein op dezelfde plant. Het lijkt aannemelijk dat deze soort een ruimere verspreiding heeft.

In het standaardwerk "Die Käfer Mitteleuropas" (Mohr, 1966) wordt *L. agilis* niet vermeld. Voor een correcte determinatie zijn de tabellen

van Mohr (1962) en Kevan (1967) geschikt. Het is tevens aan te bevelen de uitstekende afbeeldingen in het artikel van Döberl (1988) te bestuderen.

Literatuur

- BRAKMAN, P. J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. - *Monogr. ned. ent. Ver. 2*: i-x, 1-219.
- DAHLGREN, G., 1984. Chrysomela and Crosita Studien. - *Ent. Bl. Biol. Syst. Käfer* 80: 35-52.
- DÖBERL, M., 1988. *Longitarsus agilis* (Rye 1868) neu für Mitteleuropa. - *Ent. Bl. Biol. Syst. Käfer* 84: 104-106.
- EVERTS, E., 1922. *Coleoptera Neerlandica* 3: i-xviii, 1-668. Martinus Nijhoff, Den Haag.
- EVERTS, E., 1925. *Coleoptera Neerlandica; Nieuwe naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied voorkomende schildvleugeligen insecten*: i-vi, 1-140. Thieme & Cie, Zutphen.
- FRASER, B. & R. EMBERSON, 1987. Rediscovery of *Chrysolina quadrigemina* (Suffrian) in New Zealand. - *N. Z. Ent.* 9: 57-59.
- HARRIS, P., D. PESCHKEN & J. MILROY, 1969. The status of biological control of the weed *Hypericum perforatum* in British Columbia. - *Can. Ent.* 101: 1-15.
- KEVAN, D. K., 1967. The British species of the genus *Longitarsus* Latreille. - *Ent. mon. Mag.* 103: 83-111.
- MAHLER, V., 1987. Sixth supplement to the list of Danish Coleoptera. - *Ent. Meddr* 54: 181-235.
- MOHR, K. H., 1962. Bestimmungstabelle und Faunistik der mitteleuropäischen *Longitarsus*-Arten. - *Ent. Bl. Biol. Syst. Käfer* 58: 55-118.
- MOHR, K. H., 1966. Familie: Chrysomelidae. - *Käfer Mitteleur.* 9: 95-299.

Geaccepteerd 24.x.1990.